

Regionální muzeum Mikulov v roce 1992

Evženie Klanicová, *Regionální muzeum Mikulov*

Uplynulý rok byl pro celé Regionální muzeum se sídlem v Mikulově rokem změn. Bylo nutno reorganizovat, hledat a nalézat nová řešení, přizpůsobovat se okolnostem, před než bylo muzeum postaveno, ne vždy vlastní vinou, v podmínkách měnícího se společenského dění regionu, pružně reagovat i na změny ekonomické, které rovněž limitovaly nové úkoly muzejní práce, včetně stanovení priorit. To se projevilo zejména v náplni činnosti odborných pracovníků, kde se na první místo dostaly úkoly prezentační. V následujících řádcích se pokusíme stručně shrnout celé spektrum muzejních aktivit od poslední zprávy, která vyšla v obnoveném Muzejním zpravodaji - RegioM 92.

Odborná činnost

Archeologické, historické, etnografické a přírodovědné oddělení muzea zaměřilo svou činnost především na zpracování dlouhodobých dokumentačních a sbírkotvorných úkolů, z nichž část se dotýkala přímo práce se sbírkovým fondem muzea. Kromě nákupu sbírky brouků bylo vlastním sběrem získáno téměř 5 tisíc sbírkových předmětů, probíhala generální revize sbírek číselné řady historie a celkově bylo revidováno 35 198 sbírkových předmětů. Nově bylo v loňském roce katalogizováno 6 824 sbírkových předmětů pod 3 469 evidenčními čísly.

Dokumentace vinařství se soustředila na dva odlišné typy vinařů - soukromého zemědělce z Horních Věstonic a podnikatele a obchodníka ze Zaječí. V obou případech se projevil odlišný přístup k produkci vína, jeho výrobě, kvalitě a prodeji. V oblasti etnografie pokračoval výzkumný úkol "Místo, funkce, proměny a interetnické vztahy lidového tance na Podluží", zaměřený na dokumentaci průběhu tanečních zábav a jejich odlišností v jednotlivých lokalitách. Součástí tohoto výzkumu je i zpracování archivních materiálů - obecní kroniky Lanžhota a Kostic, Šoupalovy pozůstalosti a osobní pozůstalosti J. Noháče a J. Folprechta.

Historický výzkum se zaměřil zejména na problematiku židovského osídlení Mikulova a na stavební vývoj židovského ghetta z hlediska starých dobových plánů a historické obrazové dokumentace staveb. Byly rozvíjeny kontakty s Federální židovskou obcí, zemským rabínem v Praze Karlem Sidonem a některými osobnostmi, žijícími přímo v Izraeli.

Archeologické pracoviště provedlo několik záchranných výzkumů (Mikulov, Lednice, Bulhary), z nichž největší probíhal na náměstí T.G. Masaryka v Břeclavi v souvislosti se stavbou nového kostela sv. Václava. Na základě Hospodářské smlouvy s investorem stavby Farním úřadem Břeclav zde probíhal výzkum více než tři měsíce s velmi zajímavými výsledky, které vnesly nové pohledy jak k počátkům osídlování dnešní Břeclavi v 11. století, tak také k její středověké historii.

Průzkum sedmi narušených objektů z doby bronzové a římské se uskutečnil v areálu ŠZP v Lednici, v souvislosti s rozšiřováním polikliniky Mikulov byla na ulici A. Muchy zachráněna část sídliště věteřovské kultury starší doby bronzové, za účelem upřesnění datování byl proveden zjišťovací výzkum opevněného hradiska v Šitbořicích na lokalitě Malé Domaniny a u Velkých Němčic byl vzorkován objekt z doby římské. Kromě toho probíhá soustavná, průběžná fotodokumentace a kresebná dokumentace, jakož i vyhodnocování nálezů z bohatého hrobu germánského krále, který byl objeven v roce 1988 na katastru zaniklé obce Mušov. Jsou zajišťovány odborné analýzy zvířecích a lidských kostí, kamenné industrie, antropologické rozbory a konzervace kovových předmětů.

Zoologický a botanický výzkum regionu je zaměřován na dlouhodobé sledování avifauny Lednických rybníků a Novomlýnských nádrží, hlášení o sčítání jednotlivých druhů jsou použita v celostátním i celoevropském sčítání. Entomologická pozorování se soustřeďují na biotopy typické pro region, na mizející a ohrožené biotopy, podobně jako výzkum botanický, který sleduje lokality bývalého hraničního pásma v úseku Nový Přerov - Valtice (Langewant, Šibeničnick, Skalky, Paví kopec, Kameníky, Rajsna).

Odborní pracovníci přednesli 26 přednášek a to jak pro žáky základních a středních škol, tak v rámci různých odborných seminářů, včetně mezinárodních sympozií v Itálii a Maďarsku.

Prezentační činnost

Po náročných repasích, které byly vynuceny nutnou instalací zabezpečovacího zařízení, a částečné reinstalaci stále expozice Regionálního muzea v prvním patře mikulovského zámku, byly vstupní místnosti uvolněny pro příležitostné výstavy, čímž se zvětšil prostor k pořádání aktuálních výstav včetně již dříve restaurovaných sálů ve druhém patře, za sálem předků. Vprvně jmenovaných prostorách byla počátkem sezóny zpřístupněna veřejnosti rakouská výstava s názvem "Knížata doby bronzové v Pitten", přibližující návštěvníkům líbivou formou, prostřednictvím množství modelů, senzační objevy bohatých hrobů z dnešního malebného letoviška Pitten, které vydalo svá tajemství v podobě téměř dvou stovek vyjíměčně zachovalých pohřbů z různých úseků doby bronzové.

V dalších částech mikulovského zámku byly instalovány výstavy "Soukromý skicář" PaedDr. Jarmily Červené, Vosková batika Sylvie Vašinové a v rámci hudební přehlídky Mikulov 92 se uskutečnila výstava "Paměť zvuku". Expozici reprezentující rozsah a kvalitu vlastního nashromážděného sbírkového fondu zastupovala výstava "Vánoce v lidové tradici", v jejímž rámci se uskutečnily i různé doprovodné akce, které se setkaly s dobrým ohlasem.

Kromě výše jmenovaného připravili pracovníci muzea tři výstavy pro rakouské partnery, jimiž byl rovněž dokumentován muzejní sbírkový fond. V Muzeu pro časné dějiny v dolnorakouském městě Traismauer se setkala se znač-

ným ohlasem naše archeologická výstava "Královská hrobka z Mušova" - Barbaři a Římané nad středním Dunajem v prvních dvou stoletích nového letopočtu. V pravdě evropský význam nálezu bohatého hrobu germánského krále je podtržen nejen širokou mezinárodní interdisciplinární spoluprací při vyhodnocování objevu, ale rovněž zájmem cizích muzeí o tuto instalaci. V roce 1993 se výstava v inovované podobě představí německé veřejnosti v muzeu v Kostnici.

Pro místní muzeum v Poysdorfu byla připravena výstava s názvem "Výtvarná kultura lidu na jižní Moravě", prezentující ukázky lidového umění v časovém rozpětí od počátku 19. století až po současnost, se zvláštním zřetelem k výrazné národopisné oblasti Podluží. Do třetice se Regionální muzeum Mikulov představilo přímo ve Vídni historickou výstavou nazvanou "Po stopách zapomenutých myšlenkových proudů Židů a Novokřtěnců v Mikulově". Účelem výstavy bylo představit Mikulov turistům, kteří městem často jen projíždějí, zachytit historický vývoj města, jeho kulturní památky, vzpomenout existenci významné židovské obce a dnes již téměř zapomenutých Novokřtěnců.

Pohlízíme-li zpět, na uplynulou sezónu, můžeme do jisté míry konstatovat, že realizovaným výstavním programem se podařilo udržet zájem návštěvníků, respektive se návštěvnost vzhledem k předcházejícímu roku zvýšila téměř o 30%. Muzejní expozice a výstavy navštívilo v roce 1992 61 725 návštěvníků, celkem i s expozicemi v Dolních Věstonicích a v Divákách dosáhl počet 77 tisíc, z toho, což je zvláště potěšitelné, bylo téměř 40 000 žáků a studentů.

Z kulturních akcí organizovaných Regionálním muzeem v Mikulově dlužno jmenovat alespoň koncert The Michigan Festival Choir and The Aesyrian Alumni Choir z USA, koncert londýnských madrigalistů, koncert The Jerusalem Duy u příležitosti dokončení rekonstrukce Židovské synagogy, vánoční koncert či představení Divadla barvy a barvičky - Hudební pantomima pro děti. Společně s Domem kultury, Obecním úřadem Mikulov a Regionálním folklórním sdružením byl uspořádán např. koncert Komorního orchestru Brněnského rozhlasu, Hudební přehlídka Mikulov 92 v jejímž rámci proběhl koncert Brněnských žesťů, Nového vídeňského barokního souboru a Janáčkova kvarteta. Připomeňme ještě tradiční Kytarový festival a Vánoční zpívání při besedě u cimbálu. Muzeum se rovněž částečně podílelo na dalších společenských akcích, mimo jiné vzpomeňme Ochutnávku vín, Křtění vína, Valnou hromadu Moravínu. Mikulovské sympozium organizované Okresním archivem se sídlem v Mikulově, Seminář pro dobrovolné zájemce o archeologii a zvláště pak ustavující schůzi - Valnou hromadu Muzejního spolku Mikulov, která se konala 4. 9. 1992 a která si vytkla za svůj důležitý cíl podporu existence a činnosti Regionálního muzea.

Stavebně restaurátorská činnost

V listopadu 1992 byla dokončena fasáda západní stěny zámku, byla provedena oprava omítek, výměna klempířských prvků a konzervace kamenických článků. Velmi náročnou z hlediska technického i finančního byla instalace signalizačního a zabezpečovacího zařízení, které bylo koncem roku 1992 uvedeno v činnost. Pro nedostatek finančních prostředků nemohly být provedeny všechny plánované práce v souvislosti s rekonstrukcí židovské synagogy na Husově ulici. Přesto však byla s minimálním finančním zatížením a s maximálním pracovním úsilím muzejních zaměstnanců zpřístupněna pro veřejnost a prozatímní provoz byl zahájen koncertem již zmiňovaného Jeruzalémského dua dne 23. září 1992. Při revizi stavu obvodových hradeb na západním svahu byl zjištěn doslova havarijný stav, který si vyžádá nutné statické zajištění a zpevnění. Velmi náročné specifické práce byly již zahájeny prostřednictvím fy GPR Rýmařov.

V zámeckém parku a záložní zahradě jsou postupně dokončovány úpravy hlavní zahrady, provádí se vyklízení prostor pod Sallou terrenou, byla rovněž uvolněna přístupová komunikace z ulice do záložní zahrady, osazeny nové brány a srovnán terén. Z kamenických prací byla dokončena pouze oprava a konzervace kašny v zámecké zahradě. Z neplánovaných akcí bylo provedeno vlastní dokončení rekonstrukce objektu na ul. Koněvova a dům byl v září kolaudován. Lovecký zámeček na Pohansku, který mělo muzeum ve své operativní správě, byl v říjnu 1992 předán MěÚ Břeclav.

Závěrem snad můžeme konstatovat, že prezentované výsledky nepatří k nejhorším, jsou společným dílem týmu pracovníků muzea i výsledkem nadšení a elánu řady nezištných spolupracovníků, kterým nejsou lhostejné kulturní hodnoty vytvořené našimi předky. Přesto je pohled do budoucna zastřen jistou skepsí, vyplývající ze skutečnosti, která zasazuje různé oblasti kulturní činnosti do tržního prostředí, aniž by pro to byly vytvořeny potřebné legislativní podmínky.